

Συμβούλιο της Επικρατείας: 5847/1995 (Τμ.Α')

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 55/96, σ. 883, Δ.Ε.Ν. 53/97,σ. 1410, Νο.Β. 45/97, σ. 1063

Περίληψη: Εργατικό ατύχημα υπάρχει όχι μόνο όταν ο θάνατος ή η ανικανότητα προς εργασία του εργαζομένου οφείλονται σε βίαιο εξωτερικό γεγονός που συνέβη κατά την εκτέλεση της εργασίας ή που έχει αφορμή αυτήν, αλλά και στις περιπτώσεις που οι ανωτέρω συνέπειες οφείλονται σε υπέρμετρη προσπάθεια που κατέβαλε ο εργαζόμενος για να ανταποκριθεί σε ασυνήθεις όρους εργασίας ή στο γεγονός ότι υποχρεώθηκε να εργασθεί για ορισμένο χρόνο κάτω από εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες. Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις υπάρχει εργατικό ατύχημα και όταν ο εργαζόμενος υπέφερε ήδη από τη νόσο, από την οποία, υπό τις προεκτεθείσες συνθήκες, κατέστη ανάπηρος ή πέθανε, η οποία (νόσος), υπό τους συνήθεις όρους εργασίας δεν τον εμπόδιζε στο έργο του και η οποία επιδεινώθηκε εξ αιτίας των ανωτέρω δυσμενών συνθηκών.

Κυριότερες διατάξεις : Ν. 551/1914 άρθρο 1. Αν. 1846/1951 άρθρα 8 παρ. 4 και 34 παρ 1.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. Δ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ (αντιπρόεδρος)

Εισηγήτρια: κ. ANNA ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Δικηγόροι: κ.κ. Σπ. Τζουβαλόπουλος ή Τζουβελόπουλος, Βλ. Βούκαλης (Πάρεδρος Νομικού Συμβουλίου του κράτους)

Με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της υπ'αριθμ. 1345/1988 αποφάσεως του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Πειραιώς. Με την απόφαση αυτή απερρίφθη προσφυγή του αναιρεσείοντος κατά της υπ'αριθμ. Β/591/55/1.7.1987 αποφάσεως της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής του Υπ/τος ΙΚΑ Πειραιώς με την οποία είχε τελικώς απορριφθεί αίτημα του αναιρεσείοντος να αναγνωρισθεί ότι η πάθησή του οφείλετο σε εργατικό ατύχημα.

Κατά την έννοια των άρθρων 8 παρ.4 και 34 παρ.1 του α.ν. 1846/1951 εργατικό ατύχημα υπάρχει όχι μόνο στην περίπτωση που ο θάνατος ή η

ανικανότητα για εργασία του ασφαλισμένου οφείλονται σε βίαιο εξωτερικό γεγονός που συνέβη κατά την εκτέλεση της εργασίας ή που έχει αφορμή αυτή, αλλά και στις περιπτώσεις που οι ανωτέρω συνέπειες οφείλονται σε υπέρμετρη προσπάθεια που κατέβαλε ο εργαζόμενος για να ανταποκριθεί σε ασυνήθεις όρους εργασίας ή στο γεγονός ότι υποχρεώθηκε να εργασθεί για ορισμένο χρόνο κάτω από εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες (Σ.Ε. 2399/1994, 901/1993, 240, 490/1989, 3350/1986 κ.α.). Σε όλες δε τις περιπτώσεις αυτές, υπάρχει εργατικό ατύχημα και όταν ο ασφαλισμένος υπέφερε ήδη από τη νόσο, από την οποία υπό τις ανωτέρω συνθήκες πέθανε ή κατέστη ανάπηρος, η οποία όμως υπό τους συνήθεις όρους εργασίας, δεν τον εμπόδιζε στο έργο του και η οποία επεδεινώθη εξ αιτίας των ανωτέρω δυσμενών συνθηκών (Σ.Ε. 3602/1986). Εξ άλλου, κατά τα άρθρα 6, 24 επ. 29 και 37 του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας του ΙΚΑ (ΑΥΕ 57440/13.1.1938, Β' 33), οι μεν διοικητικές υπηρεσίες του Ιδρύματος είναι αρμόδιες προς διαπίστωση σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, μετά από έρευνα και εκτίμηση των συνθηκών εργασίας, εάν συνέβη στον ασφαλισμένο βίαιο εξωτερικό συμβάν, οι δε υγειονομικές επιτροπές αποφαινόμενες αιτιολογημένα και δεσμευτικά για τα ασφαλιστικά όργανα, σχετικά με τη φύση, τα αίτια, την έκταση και τη διάρκεια της σωματικής ή πνευματικής παθήσεως του ασφαλισμένου και περί της σχέσεως αυτής προς το ατύχημα, καθώς και επί θανόντων περί των αιτίων του θανάτου. Ειδικότερα, στην περίπτωση κατά την οποία διεπιστώθη αρμοδίως ότι ο ασφαλισμένος κατέβαλε υπέρμετρη προσπάθεια για να ανταποκριθεί στους ασυνήθεις όρους εργασίας ή ότι υποχρεώθηκε να εργασθεί κάτω από εξαιρετικά δυσμενείς συνθήκες οι υγειονομικές επιτροπές αποφαινόμενες περί της υπάρξεως ή μη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ αυτών και της εκδηλωθείσης νόσου ή παθήσεως ή του θανάτου αυτού (Σ.Ε. 2006/1988, 37/1986). Λόγω δε του δεσμευτικού χαρακτήρα των γνωματεύσεων των υγειονομικών επιτροπών, τα διοικητικά όργανα του ΙΚΑ καθώς και τα Διοικητικά Δικαστήρια, οφείλουν να αξιώνουν το ειδικώς αιτιολογημένο των εν λόγω γνωματεύσεων και να παραπέμπουν εκ νέου στις επιτροπές την υπόθεση προς διευκρίνιση και πληρέστερη αιτιολόγηση των προκυπτόντων ιατρικής φύσεως ζητημάτων, διότι το αναιτιολόγητο των ιατρικών αυτών γνωματεύσεων καθιστά αναιτιολόγητες και

τις αποφάσεις που στηρίζονται σ' αυτές (Σ.Ε. 490/1989, 901/1993, 2399/1994).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση σε συνδυασμό προς τα λοιπά παραδεκτώως ληπτέα υπόψη κατ' αναίρεση διαδικαστικά έγγραφα προκύπτουν τα εξής: Ο αναιρεσείων, εργάτης του Οργανισμού Λιμένος Πειραιώς με αντικείμενο εργασίας την άρση και μεταφορά κιβωτίων με τα χέρια μέσα σε αποθήκη, με την από 15.7.1986 δήλωση ατυχήματος προς το Υπ/μα ΙΚΑ Πειραιώς εδήλωσε ότι την προηγούμενη ημέρα, στις 12 το μεσημέρι, στην προσπάθειά του να μετατοπίσει ένα ξυλοκιβώτιο προκειμένου να το ανοίξει για εκτελωνισμό, έμεινε ακίνητος με οξύτατο πόνο στη μέση. Μετά από αυτό το περιστατικό, ο αναιρεσείων παρέμεινε στην εργασία του και στις 12.30' επισκέφθηκε τους ιατρούς, οι οποίοι διέγνωσαν ότι είχε κήλη στους μεσοσπονδύλιους δίσκους μεταξύ 4^{ου} και 5^{ου} σπονδύλου. Στη συνέχεια, ο αναιρεσείων νοσηλεύθηκε στην Κλινική "Τίμιος Σταυρός" από 28.8.1986 έως 18.9.1986 για οσφυοϊσχυαλγία, καθώς και στο νοσοκομείο "Ο Απόστολος Παύλος". Σύμφωνα με την 52/28.1.1987 γνωμάτευση του νοσοκομείου αυτού ο αναιρεσείων, νοσηλεύθηκε στην Ορθοπεδική Κλινική του Πανεπιστημίου Αθηνών από 8.12.1986 μέχρι 8.1.1987 με συμπτώματα περιοδικής οσφυαλγίας με αυξομειώσεις από 20ετίας και αμφοτερόπλευρης συνεχούς ισχιάδος από 6μήνου, από τον κλινικό δε και εργαστηριακό έλεγχο στον οποίο υπεβλήθη απεδείχθη ότι τα συμπτώματα αυτά οφείλοντο σε στένωση του νωτιαίου σωλήνα. Στις 20.12.1986 ο αναιρεσείων, κατά την ανωτέρω γνωμάτευση, χειρουργήθηκε (αποσυμπιεστική πεταλεκτομή) και εξήλθε από το νοσοκομείο εν βελτιώσει. Η Πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ενώπιον της οποίας παρεπέμφθη ο αναιρεσείων, μετά την ανωτέρω δήλωση ατυχήματος, αφού συνεξετίμησε τόσο τη δήλωσή του αυτή όσο και τη γνωμάτευση του νοσοκομείου "Ο Απόστολος Παύλος", απεφάνθη με την υπ' αριθμ. 732/1987 γνωμάτευσή της ότι: "η αναφερομένη οσφυαλγία οφείλετο σε κοινή νόσο (στένωση του νωτιαίου σωλήνα) και όχι σε εργατικό ατύχημα". Ενόψει της γνωματεύσεως αυτής τόσο ο Δ/ντής του Υπ/τος ΙΚΑ Πειραιώς με την υπ' αριθμ. 268/14.4.1987 απόφασή του όσο και η Τοπική Διοικητική Επιτροπή του ιδίου Υπ/τος με την υπ' αριθμ. Β/591/55/17.6.1987 απόφασή της απεφάνθησαν ότι η πάθηση του

αναιρεσεϊοντος οφείλετο σε κοινή νόσο. Με την προσφυγή ο αναιρεσεϊων επεκαλέσθη την υπ' αριθμ. 1815/27.5.1987 βεβαίωση του Ταμείου Επικουρικής Ασφαλίσεως Προνοίας και Ασθενείας Λιμενεργατών Πειραιώς κατά την οποία αυτός είχε επιδοτηθεί λόγω εργατικού ατυχήματος επί ένα εξάμηνο από το Ταμείο εκείνο, προέβαλε δε ότι η Τοπική Διοικητική Επιτροπή του ανωτέρω Υπ/τος δεν είχε λάβει υπόψη της ότι αυτός, μετά από το "ατύχημά του" είχε νοσηλευθεί στο νοσοκομείο "ο Απόστολος Παύλος" όπου είχε διαπιστωθεί στένωση του νωτιαίου του σωλήνα, πάθηση οφειλόμενη σε ανύψωση υπερβολικού βάρους κατά την εργασία του. Το δικάσαν Διοικητικό Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν μπορούσε να λάβει υπόψη του την ανωτέρω βεβαίωση του Ταμείου Επικουρικής Ασφαλίσεως Προνοίας και Ασθενείας Λιμενεργατών Πειραιώς για το λόγο ότι ο Κανονισμός Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας του ΙΚΑ ορίζει τα όργανα του αναιρεσιβλήτου Ιδρύματος τα οποία είναι αποκλειστικώς αρμόδια να αποφαινούνται σε κάθε στάδιο της διαδικασίας χαρακτηρισμού ενός περιστατικού ως εργατικού ατυχήματος προκειμένου να λάβει ο ασφαλισμένος από το ΙΚΑ τη σχετική παροχή. Περαιτέρω, το δικάσαν δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη του: 1) τη δήλωση του ατυχήματος από την οποία προέκυπτε ότι ο αναιρεσεϊων είχε αισθανθεί οξύ πόνο στη μέση του κατά την εκτέλεση των συνηθισμένων του καθηκόντων και συγκεκριμένα στην προσπάθειά του να μετατοπίσει ένα ξυλοκιβώτιο, στα πλαίσια της εργασίας του που ήταν η άρση και μεταφορά κιβωτίων με τα χέρια μέσα σε αποθήκη και 2) την γνωμάτευση της Πρωτοβαθμίου Υγειονομικής Επιτροπής, την οποία χαρακτήρισε ως επαρκώς αιτιολογημένη, έκρινε ότι η πάθηση του αναιρεσεϊοντος (οσφυαλγία) οφείλετο σε κοινή νόσο (στένωση νωτιαίου σωλήνα) η οποία προϋπήρχε του ανωτέρω περιστατικού. Η κρίση αυτή του δικάσαντος δικαστηρίου εξεδόθη κατ' ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των προεκτεθεισών διατάξεων και αιτιολογείται επαρκώς, εφ' όσον ο αναιρεσεϊων δεν ισχυρίζεται ότι είχε προβάλει ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου συγκεκριμένο ισχυρισμό χρίζοντα ειδικότερας απαντήσεως ως προς τις συνθήκες υπό τις οποίες είχε προσφέρει την εργασία του την ημέρα κατά την οποία είχε μετατοπίσει το επίμαχο ξυλοκιβώτιο. Δεν συνιστά δε τέτοιο ειδικό ισχυρισμό η αόριστη επίκληση από αυτόν με την προσφυγή του ότι η πάθησή του οφείλετο στην ανύψωση υπερβολικού βάρους κατά την εργασία του χωρίς να διευκρινίζεται περαιτέρω, ενόψει του ότι η εργασία του

συνίστατο ακριβώς στην ανύψωση και μετατόπιση βαρών, αν το βάρος αυτό ήταν υπερβολικό για τη φυσικά κατάσταση του αναιρεσειόντος, αλλά όχι ασύνηθες στην εργασία του ή αν το βάρος αυτό ήταν υπερβολικό σε σχέση με τα βάρη τα οποία μετέφερε ο αναιρεσειών καθημερινά, οπότε, στην περίπτωση αυτή, θα έπρεπε περαιτέρω να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο είχε υποχρεωθεί, ενδεχομένως, ο αναιρεσειών την ημέρα που έπαθε τη μέση του να μεταφέρει κάποιο μεγαλύτερο βάρος από εκείνα τα οποία συνήθως μετέφερε, ώστε να υποχρεούται το δικάσαν δικαστήριο να αντιμετωπίσει με ειδικότερη αιτιολογία τον ισχυρισμό αυτό και να ερευνήσει διεξοδικότερα τις συνθήκες υπό τις οποίες παρέσχε ο αναιρεσειών την εργασία του την ημέρα κατά την οποία αισθάνθηκε τον οξύ πόνο στη μέση του. Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθούν ως αβάσιμα τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα με την υπό κρίση αίτηση. Κατά τη γνώμη όμως του Συμβούλου Λάμπρου Οικονόμου, προκειμένου περί των μεταφορέων βαρέων αντικειμένων η άρση ενός βάρους από την οποία προκαλείται συγκεκριμένη σωματική βλάβη που μπορεί να οδηγήσει σε περαιτέρω συναφείς παθήσεις, οι οποίες κατά ιατρική γνωμάτευση προκαλούν τελικώς αναπηρία συνιστά εργατικό ατύχημα. Συνεπώς, εν προκειμένω, η γνωμάτευση της Υγειον. Επιτροπής, η οποία αναφέρει ότι η οσφυαλγία οφείλετο σε κοινή νόσο (στένωση του νωτιαίου σωλήνα) και όχι σε εργατικό ατύχημα, δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη, διότι δεν διαπιστώνει αν η κήλη των μεσοσπονδυλίων δίσκων έχει σχέση με την οσφυαλγία που τελικώς προκάλεσε την αναπηρία.

Προβάλλεται περαιτέρω ότι το δικάσαν δικαστήριο, παρά το νόμο, δεν έλαβε υπόψη του την από 27.5.1987 έγγραφη βεβαίωση του Ταμείου Επικουρικής Ασφαλίσεως Προνοίας και Ασθενείας Λιμενεργατών Πειραιώς προερχόμενη από δημόσια υπηρεσία (Ν.Π.Δ.Δ.), από την οποία προέκυπτε ότι ο αναιρεσειών τη 15.7.1986 υπέστη εργατικό ατύχημα για το οποίο και επιδοτήθηκε από το ανωτέρω Ταμείο από 15.7.1986 - 10.2.1987. Ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος, διότι κατά τις προεκτεθείσες διατάξεις του Κανονισμού Ασφαλιστικής αρμοδιότητας του ΙΚΑ σύμφωνα με όσα εξετέθησαν ανωτέρω, αποκλειστικώς αρμόδια όργανα να αποφαινούνται περί της συνδρομής των προϋποθέσεων του εργατικού ατυχήματος είναι τα ασφαλιστικά και τα υγειονομικά όργανα του αναιρεσιβλήτου Ιδρύματος και όχι τα όργανα άλλων ασφαλιστικών Οργανισμών.

Τέλος, αλυσιτελώς προβάλλονται τα περί αναιτιολογήτου της γνωματεύσεως της Πρωτοβαθμίου Υγειονομικής Επιτροπής, ως εκ του ότι η Επιτροπή αυτή δεν εξέτασε την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της επιδεινώσεως της παθήσεως του αναιρεσείοντος και των συνθηκών εργασίας αυτού. Και τούτο διότι, μόνον όταν οι συνθήκες εργασίας είναι ασυνήθεις και δυσμενείς σε σχέση με τις συνήθεις, ανακύπτει ζήτημα ερεύνης από την Υγειονομική Επιτροπή της αιτιώδους συναφείας μεταξύ των συνθηκών αυτών και της επιδεινώσεως προϋπαρχούσης παθήσεως.

Μη προβαλλομένου άλλου λόγου αναιρέσεως, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί.